

Česko stárne a dementní. Jak u nás vypadá byznys s péčí o seniory?

Heleně Franclové bylo 23 let, když její prarodiče vážně onemocněli. Babičku navštěvovala v léčebně pro dlouhodobě nemocné a později i v domově pro seniory. Jenže péče se jí nezamlouvala. „Zarazil mě otřesný přístup personálu, který klienty vnímal pouze jako položky v systému,“ posteskuje si matka tří dětí, v té době studentka sociální práce.

Ač neměla žádnou podnikatelskou historii, získala bankovní úvěr na třiatdvacet milionů korun, za které koupila lehce omšelou budovu školicího střediska ve Zruči nad Sázavou. A v roce 2007 otevřela první domov pro seniory.

Dnes její společnost Centrin provozuje trojici zařízení s obratem 150 milionů, zaměstnává na dvě stovky lidí a pečuje o více než 300 seniorů. „Důraz neklademe na luxusní vybavení, ale na lidskost. Ta je často důležitější než perfektní bezbariérová koupelna,“ zdůrazňuje Franclová. Přestože postupně, za provozu, vybavila všechna zařízení komfortními polohovacími postelemi, mnoho nábytku stále vypadá retro. Cíleně. „Klientům toto prostředí oživuje vzpomínky a posiluje pocit domova,“ míní.

Memory koutky se sedmdesátkovými sektorovým sestavami či stylizovanou autobusovou zastávkou využívají i v chrudimském SeniorCentru. Žádný autobus u ní sice nestaví, klienti si ji přesto oblíbili. Lidé s demencí mají totiž často nutkavou potřebu někam odcestovat. Na zastávce mohou čekat na autobus a odplavit tak stres, aniž by to snižovalo jejich důstojnost.

Chrudimský domov patří do sítě SeneCura, která se s více než dvěma tisíci lůžek řadí k největším privátním poskytovatelům péče o seniory u nás. Větší část je vyhrazena právě pro klienty s demencí a Alzheimerovou nemocí. Představují nejcitlivější a nejrychleji rostoucí segment byznysu, který spolu se stárnutím západní populace nabírá značné obrátky. V Česku se v něm točí přes sedm miliard korun. A o ty má zájem stále více hráčů.

SeneCura tvoří vůdčí trojku se skupinou Alzheimer Home, kterou ovládá Penta, a se sítí Alzheimercentrum miliardáře Pavla Hubáčka. Všechny plánují v nejbližších letech další expanzi: Alzheimercentrum ke stávajícím

1600 lůžkům na podzim přidá dalších 160 v Pardubicích, SeneCura aktuálně staví hned tři nová zařízení. „Dvě třetiny nových lůžek jdou v posledních letech za soukromými investory,“ konstatuje prezident Asociace poskytovatelů sociálních služeb ČR Jiří Horecký.

Další zájemci ohledávají terén. Pilotní projekt, který netají ambice nastavit benchmark pro celý trh, připravuje v Praze například skupina RSJ. „V příštím roce by snad po delších průtazích mohla začít výstavba. Otevřeně ale říkám, že cílit budeme spíš na vyšší střední třídu, která je připravena se na nákladech významně podílet,“ říká jeden z akcionářů RSJ Libor Winkler.

„Musíme opustit představu, že všichni máme nárok na všechno.“

Zvýšení kvality sociální a zdravotní péče v Česku podle něj brání společenské farizejství. „Musíme opustit představu, že všichni máme nárok na všechno, a podstoupit systémovou reformu, která položí větší důraz na individuální odpovědnost. Zkrátka ti, kteří ve svém hodnotovém systému staví zdraví vysoko, si na péči musí průběžně šetřit.“

Péče o pacienty s demencí je drahá. Experti se vesměs shodují na měsíčních nákladech od 30 do 50 tisíc korun měsíčně, podle stupně postižení pacienta i standardů péče. Všechna zařízení, ať privátní či veřejná, je kryjí ze čtyř hlavních zdrojů: plateb zdravotních pojišťoven, příspěvků na péči hrazených úřady práce, přímých plateb klientů a státních dotací. Právě poslední dva zdroje financování nutí prezidenta profesní asociace Jiřího Horeckého k prohlášením o zbytečných bariérách pro soukromý sektor.

Proč? Poskytovatelé péče se totiž musí dostat do krajských sítí. Jen tak dosáhnou na dotace, které tvoří významnou část jejich příjmů. Ty jsou však nenárokové, a navíc pro ně neexistuje fixní sazba, zkrátka se kraj od kraje, ale i zařízení od zařízení liší. Jistota, zda domovy na dotace dosáhnou a v jaké výši, tedy neexistuje. Soukromá zařízení tak mnohdy přesouvají náklady na klienta či jeho rodinu.

Často však balancují na hraně zákona. Ten stanovuje, že přímé platby mohou od klientů vybírat maximálně ve výši 11 400 korun měsíčně. Další poplatky se pak zhusta skrývají za doplňkové a nadstandardní služby nebo dary do nadačních fondů. „Pokud stát soukromé poskytovatele služeb nedotuje, bylo by korektní, aby taky nereguloval maximální výši úhrady, kterou mohou od klientů vybírat,“ soudí Horecký.

Další možností by bylo krajské dotace ponížít ve prospěch příspěvků vyplácených úřadem práce přímo klientům, jak to funguje v Německu, v Nizozemsku či ve Finsku. V Česku se stát snaží podporovat zejména domácí péči. Pokud pacient zůstane doma a čerpá terénní služby, může dosáhnout měsíčně až na 19 200 korun. Pokud si zvolí pobyt v zařízení, Úřad práce mu přispěje nanejvýš částkou 13 200 korun.

A právě o těchto šest tisíc se hraje. Má je přerozdělovat stát už zmíněnou formou dotací? Nebo by bylo fér ponechat rozhodování v rukou těch, kterým je podpora určena? „Výběr služby by tak nepodléhal tomu, zda je poskytovatel zařazen do krajské sítě, ale volbě klienta,“ argumentuje regionální ředitel SeneCury Ivan Černovský. Takovýto návrh legislativní úpravy už loni diskutoval v sociálním výboru poslanecké sněmovny, dál však neprošel.

„Narovnání trhu by pro investory znamenalo větší stabilitu a čitelnost investic. A koncovým klientům by to mohlo služby zpřístupnit, což je i naším cílem,“ tvrdí Černovský. Dnes není výjimkou, že zatímco umístění do levnějších – tedy dotovaných – zařízení komplikují dlouhé pořadníky, některým luxusnějším se ne vždy daří kapacitu naplnit.

V Česku taky chybí přesná data o množství a potřebách pacientů s demencí. Nikdo je systematicky nesbírá. Aktuální studie jsou mírně optimistické: podle loňských odhadů Alzheimer Europe trpí u nás nějakou formou demence necelých 150 tisíc osob. Tedy asi o 20 procent méně, než se předpokládalo dřív. Poslední Zpráva o stavu demence České alzheimerovské společnosti však upozorňuje, že pouze 10 procent z nich se dostane k potřebným sociálním službám.

„Pokud bychom chtěli v České republice nabízet obdobný objem služeb, jako je tomu průměrně v Evropě, museli bychom stávající kapacity ztrojnásobit,“ míní ředitelka České alzheimerovské společnosti Martina Mátlová.

Ať už je nedostatek lůžek skutečně alarmující, nebo jsou pořadníky uměle přifouknuté duplicitními žádostmi klientů, jedno je jisté. Česko potřebuje systém, kde se domovy pro seniory nebudou vydávat za hotelová zařízení, kde budou dotace přidělovány transparentně a spravedlivě a kde se každý senior snadno dostane k péči odpovídající jeho potřebám i peněženec.

Zejména když demografické předpovědi mluví nekompromisně – za pár desítek let bude z Česka jeden velký domov důchodců. Začít hledat řešení pak už bude pozdě.

Zdroj: <https://www.forbes.cz/cesko-starne-a-dementni-jak-u-nas-vypada-byznys-s-peci-o-seniory/>